

NEMZETKÖZI MAGYARSÁGTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR HUNGARIAN STUDIES
ASSOCIATION INTERNATIONALE DES ÉTUDES HONGROISES
SOCIETAS INTERNATIONALIS STUDIORUM HUNGARICORUM
INTERNATIONALE GESELLSCHAFT FÜR HUNGAROLOGIE
МЕЖДУНАРОДНОЕ ОБЩЕСТВО ПО ХУНГАРОЛОГИИ

Beszámoló a Nemzetközi Magyarstudományi Társaság 2023. évi tevékenységéről

Társaságunk 2023. évi tevékenységének jelentős része a következő, IX. Nemzetközi Magyarstudományi Kongresszus előkészítésének jegyében folyt. A végleges cím és időpont: *Az önismeret forrásai: A magyarságkép változása*, Miskolc-Sárospatak, 2026. augusztus 24–29. A társszervezők a Tokaj-Hegyalja Egyetem és a Miskolci Egyetem lesznek; az intézmények vezetése 2023-ban megerősítette korábban is jelzett részvételi és támogatási szándékát. Felállt a Kongresszus szervezőbizottsága, nyilvánossá vált a címben jelzett kerettémát ismertető körlevél, megnyílt az előregisztráció és az eddig beérkezett szimpóziumokra való jelentkezés lehetősége. Elkészült a [Kongresszus honlapja](#) is, amely minderről naprakész tájékoztatást ad. Freund Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, 2022. október 3-i levelében elfogadta a kongresszus védnöki felkérését; 2023-i újraválasztása után is számítunk szándékának fenntartására. Magyarország köztársasági elnöke 2023. december 20-án kelt levelében jelezte, hogy 2025 folyamán elfogadni szándékozik a Kongresszus fővédnöki felkérését – hivatali utódjánál a közeljövőben kezdeményezni fogjuk a felkérés végleges elfogadását.

A Társaság publikációs tevékenységének elsődleges célja a tárgyévben (2023) is a folyamatosság, a folyamatos jelenlét biztosítása volt, a romló körülmények ellenére is. Fennakadás nélkül megjelentek periodikus kiadványaink. Az Akadémiai Kiadóval közösen (Társaságunk elnökasszonya, Seidler Andrea főszerkesztésében) publikált *Hungarian Studies* 2022-i évfolyamának összevont 1–2. tematikus száma ([Hungarian Literary Culture\(s\) in Transcultural Perspective](#)) fizikailag már 2023 első felében jelent meg (és a közép-európai együttműködésben készülő új transzkulturális magyar irodalomtörténeti kézikönyv anyagából adott válogatást, Bányai Éva vendégszerkesztésében). Ezen túl megjelent a 2023-as (37) évfolyam [első száma](#), valamint egy [speciális kora-újkorai szám](#), Orbán Áron vendégszerkesztésében.

Másik periodikus kiadványunk, a *Lymbus: Magyarstudományi Forrásközlemények* (főszerk. Ujváry Gábor, felelős szerk. Szabó András Péter) [2022-i kötete](#) a gyakorlatnak megfelelően 2023-ban jelent meg, gazdag kultúrtörténeti anyagot adva közre 1085 oldal terjedelemben, 28 szerző kontribúciójával. A következő, 21. [2023-as] évfolyam a jelen tájékoztató készültével egyidejűleg jelent meg, [tartalomjegyzéke](#) Társaságunk honlapján hozzáférhető.

Önállóan, nem sorozat részeként látott napvilágot a Társaság fennállásának 40. évfordulóján, 2017-ben rendezett konferencia anyagának frissített változata: [Nemzetközi Magyarstudományi Társaság: Múlt és jövő](#), szerk. Monok István, Budapest, NMT, 2023. Az ebben szereplő

[tanulmányok](#) a magyarságkutatás jövőképeivel, a Társaság tudományos és szakmai programjának bemutatásával foglalkoznak, az elmúlt évtizedekben lezajlott humántudományi paradigmaváltások összefüggésében, különös tekintettel a komparatiztika ismét megnövekedett jelentőségére. Külön kiemelendő, hogy itt került publikálásra elhunyt választmányi tagunk, egykori főtítkáruk, [Jankovics József](#) posztumusz írása a Társaság alapításának levéltári források alapján részletesen dokumentált történetével. A kiadvány szerepelt az [MTA I. Osztályának a 2023. évi közgyűléshez kapcsolódó hivatalos könyvbemutatójának](#) programjában (2023. május 10.), együtt az előző évben napvilágot látott bécsi doktorandusz-konferencia ([Folytonosság és megszakítottság a magyar kultúrában](#)) gyűjteményes kötetével. [Dobos István](#) és [Kulcsár Szabó Ernő](#) rangos fórumon, 2023-ban megjelent recenziói jelzik a kiadványok szakmai súlyát. Ugyancsak önálló kiadvány Társaságunk volt alelnökének, Pritz Pál [Történelem és nemzet](#) címmel (Budapest, 2023) megjelent, a címben jelzett téma 20. századi történetét tárgyaló gyűjteményes tanulmánykötete, amelyet ugyan a Társaság anyagilag nem tudott segíteni, de a kiadást támogató szervezetként csatlakozott a Bölcsészettudományi Kutatóközpont-hoz és a Magyar Történelmi Társulathoz.

A tervezett kiadványok közül a 2022-i soproni doktoriskolai konferencia ([Emlékezet és felejtés a magyar kultúrában: „Térközök-időközök”](#)) anyagának szerkesztése a tárgyévben zajlott, jelenleg is folyik. A megjelenés 2025 elején várható.

Hosszú előkészítő munka után 2023-ban indult el a Társaság szélesebb közönségnek szánt, a magyarságkutatás tudományos eredményeit ismertető és popularizáló előadássorozata, a [Magyarságtudományi Esték](#). A reprezentatív helyszínt, a budai Várban található Lónyai-Hatvany villa (az Aranybástya Szalonját), valamint a stúdió színvonalú technikai háttérrel a Batthyány Lajos Alapítvány biztosította ingyenes hozzájárulásként. Az előadásokat három ízben is magas szakmai színvonalú borbemutató kísérte, a Társaság szakmai kapcsolatai révén csatlakozó tokajhegyaljai pincészetek közreműködésével. Az elhangzott előadások a következők voltak:

- Monok István: *Pozitív magyarságkép elemek keletkezése a kora újkorban* (2023. március 10.)
- Nagy Levente: *A vajda, a király és a nádor (Drakula, Mátyás király, Esterházy Pál és egy Netflix-sorozat)* (2023. április 17.)
- Bene Sándor: *Egy reneszánsz magyar író: Andreas Pannonius* (2023. szeptember 19.)
- Seidler Andrea: *Létezik-e külön nyugati magyarságtudomány?* (2023. november 16.)

Mint a látogatók nagy száma és a [kedvező sajtóvisszhang](#) igazolja: a kezdeményezés beváltani látszik a hozzá fűzött reményeket, jó példaként szolgálhat a magyarságtudomány eredményeinek magas tudományos szintű népszerűsítésére.

A Társaság legnagyobb presztízsű szakmai díja, a régi magyar kultúra és irodalom művelésének megelőző évi legkiválóbb teljesítményére évente kiosztott, a HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközponttal együtt fenntartott [Klaniczay-díj](#). A 2023-i díjat Újlaki-Nagy Réka, a HUN-REN BTK Történettudományi Intézetének munkatársa nyerte el az erdélyi szombatosságról írott monográfiájáért: [Christians or Jews? Early Transylvanian Sabbatarianism \(1580–1621\)](#), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2022. A díj ünnepélyes átadására Sárospatakon, a HUN-REN BTK Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz Osztálya és a Tokaj-Hegyalja Egyetem, valamint a magyarországi és határon túli egyetemek régi magyar irodalmi tanszékeivel közösen szervezett, [A könyv a kora újkori Kárpát-medence művelődésében: kiadás, befogadás, használat](#) című konferencia nyitónapján, 2023. szeptember 6-án került sor.

Titkárságunk 2023-ben is ellátta az alapszabályban meghatározott koordinációs és információs feladatait; Csapó Mónika szervezőtitkárunk szerkesztésében működik információs [levelezőlistánk](#), [honlapunk](#), [Facebook oldalunk](#), [Spotify](#) és [YouTube](#) csatornánk.

A szakmai színvonal fenntartásának anyagi alapjai, az intézményes fennmaradás garanciái mindeközben továbbra is bizonytalanok. Pénzügyi helyzetünk a megelőző 2022-es évhez képest jelentősen romlott. Nem csupán a 2022-ben az MTA által kiegészítő támogatásként megítélt összegtől estünk el (a remények és ígérek szerint ez beépült volna a következő időszak éves támogatásaiba), hanem a korábbi 4 millió forintos éves akadémiai támogatásunk is 3 millióra csökkent 2023-ban. A remélt perspektivikus jövőtervezés helyett ilyen módon drasztikus költségcsökkentésre kényszerültünk, ami különösen azért aggályos, mert a Társaság a Magyar Tudományos Akadémia közéleti jelenlétének, láthatóságának továbbra is hatékony közvetítője, személyi összetétele és szakmai beágyazottsága révén most is erős szálak fűzik az egykori akadémiai kutatóintézeti hálózathoz. Jövőnk továbbra is ebben a kiegyensúlyozó, nyitott, a tudomány érdekeit szem előtt tartó szerepben látjuk, 2024-ben erőfeszítéseink a kiesett források pótlására irányulnak majd.

Budapest, 2024. március 26.

Monok István
társelnök

